

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักกฎหมาย วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อประเทศไทยภายใต้สัญญาโดฮาความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้าและสาธารณสุขและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การสร้างแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคให้เป็นแนวทางให้เกิดสมดุลระหว่างผู้ทรงสิทธิและประชาชน โดยให้ประเด็นสิทธิบัตรยาโรคเอดส์ในประเทศไทยเป็นกรณีศึกษา การวิจัยในเชิงคุณภาพนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากกฎหมาย ตำรา บทความ วิทยานิพนธ์ และคำพิพากษาของศาล และได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักวิชาการตรวจสอบสิทธิบัตร สังกัดกรมทรัพย์สินทางปัญญากระทรวงพาณิชย์ และนิติกร กองกฎหมายกรมทรัพย์สินทางปัญญา ผลการศึกษาวิจัยพบว่าการเจรจาอบโดฮาประสบความสำเร็จอย่างมากในการลดราคาเภสัชภัณฑ์ยาลดลงทำให้ผู้ป่วยเข้าถึงยาได้มากขึ้น จะเห็นได้จากกว่า 50 % ของราคายาทั่วโลกลดลง และได้นำไปสู่การกำหนดแนวทางแก้ปัญหาการเข้าถึงยาอย่างแท้จริงอีกทั้งได้สังเกตเห็นถึงผลกระทบจากสิทธิบัตรต่อการเข้าถึงยาของประเทศกำลังพัฒนาเพื่อสร้างความยืดหยุ่นให้มีการใช้มาตรการบังคับใช้สิทธิเพื่อช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาได้อย่างทั่วถึง แม้กระนั้นก็ตาม การแก้ไขบทบัญญัติของความตกลงต่าง ๆ ก็เป็นสิ่งที่ในทางปฏิบัติกระทำได้ยากและ ต้องการเวลา อีกทั้งในประเทศไทยมีการแทรกแซงทางการเมืองสูงเนื่องจากต้องได้รับความยินยอมจากประเทศสมาชิกขององค์การการค้าโลกทั้งหมด มีข้อสังเกตว่าประเทศสมาชิกขององค์การการค้าโลกส่วนใหญ่ไม่ประสงค์จะมีการแก้ไขบทบัญญัติของทริปส์เช่น Doha Declaration paragraph 6 ซึ่งขณะนี้ประเทศไทยอยู่ในระหว่างนำหลักการดังกล่าวมาบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติสิทธิบัตรฉบับใหม่เพื่อการปรับปรุงแก้ไข และอีกสาเหตุหนึ่งของปัญหาคือหากมีการเจรจาทบทวนความตกลงในประเด็นใดประเด็นหนึ่งซึ่งเกี่ยวกับการบังคับใช้สิทธิบัตรในผลิตภัณฑ์ยา อาจเป็นช่องทางให้มีการเสนอผนวกแก้ไขทบทวนการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในประเด็นอื่นรวมถึงปัญหาผลกระทบต่อภาคการลงทุนระหว่างประเทศด้วย ซึ่งเป็นเรื่องที่ละเอียดซับซ้อนในการช่วยให้ประเทศสมาชิกทุกประเทศรอดพ้นจากวิกฤตการณ์ ดังนั้นการแก้ปัญหาต่าง ๆ มิใช่ประเทศใดประเทศหนึ่งสามารถทำได้แต่จำเป็นต้องอาศัยการร่วมกันในประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ในการแก้ปัญหา และควรกระทำอย่างรอบคอบ การแก้ไขภายในแต่ละประเทศสมาชิกควรให้ความสำคัญกับผู้ตรวจสอบการได้มาซึ่งสิทธิบัตร ผู้วิจัยพบว่าผู้ตรวจสอบยังขาดความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและมีจำนวนไม่เพียงพอต่อคำขอสิทธิบัตร ภาครัฐควรให้ความสำคัญในด้านกำลังคนและงบประมาณพร้อมกันกับการสนับสนุนส่งเสริมสร้างความเชี่ยวชาญแก่เจ้าหน้าที่ด้วย

คำสำคัญ : สัญญาโดฮาความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้าและสาธารณสุข, สิทธิบัตรยา, โรคเอดส์

Abstract

The Trade related Aspects of Intellectual Property Rights Agreement (TRIPs) set the minimum standards to protect the right of holders who create intellectual property for WTO's members, especially patents for pharmaceuticals. In addition, there are negative effects of patent protection because it is unclear whether and how countries can access drugs patents without abuse protection. Moreover, many cases in developing countries show the high prices of drugs until some governments in developing countries have attempted to bring this problems to discuss in other countries. TRIPs presents barriers to medicine access and reasons for lack of medicines to essential drugs. In the WTO Ministerial Conference in Doha adopted a Declaration on TRIPs and Public Health to confirm the WTO's member to take measures to protect public health in their countries. It gave primacy to public health over private intellectual property. It clarified WTO member's right to use compulsory licensing from TRIPs. However, the Doha Declaration cannot solve all problems which associated with intellectual property protection and public health. These purposes of this research was to understand legal principle of Doha Declaration and related to others, as well as, explore the problems and barriers to medicine access from legal enforcement of Doha Declaration in case of AIDs Drug Patent in Thailand. Finally, to find out what the fairly solution and facilitate the options available in the Doha Declaration for both holders and residents. This research is qualitative research which is gathering from 2 parts. Initially, Part I is from text books, court orders, legal text books, Journals. Part II is the Information of interview that was collected from specializes who work as Head of Pharmaceutical Group, Patent Office, and Legal Officer, Department of Intellectual Property, Thai Ministry of Commerce. The researcher has found that

The Doha Declaration is successful because the patent drug cost is lower than before approximately 50%. However, some WTO's members are considering adopting the Doha Declaration paragraph 6 to enact into their domestic law. It might be because those countries may not clear about the benefits that their countries should be served. To fix the problems is all members should address the problems together.

Keywords: Doha Declaration, Drug Patent, AIDs